

International

Position paper
Rondetafelgesprek Humanitaire hulp Oekraïne
11 september 2024

Een duurzame toekomst door lokaal herstel in Oekraïne

De oorlog in Oekraïne die al 2,5 jaar voortduurt heeft een verwoestende impact op het land: ernstig beschadigde infrastructuur, een ontheemde bevolking, economische ontwrichting en gebrek aan basisdienstverlening zoals toegang tot water en gebrek aan afvalverwerking. Naast de blijvende inzet op steun aan Oekraïne en voor humanitaire hulp roept de Vereniging van Nederlandse Gemeenten op om ook te blijven investeren in wederopbouw en daarbij lokale overheden te betrekken.

Inzet VNG International en Nederlandse gemeenten.

Na het uitbreken van de grootschalige oorlog hebben Nederlandse gemeenten zich meteen solidair getoond. Naast de opvang van Oekraïense vluchtelingen, hebben ook veel gemeenten een donatie gedaan aan Giro555, aan het VNG Fonds voor Noodhulp, Wederopbouw en Vredesbevordering en kennis en expertise beschikbaar gesteld.

VNG International, de internationale samenwerkingsorganisatie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, is sinds 1996 actief in Oekraïne. Dankzij gemeentelijke donaties en expertise, additionele financiering van het Ministerie van Buitenlandse Zaken uit het lopende strategische partnerschap en het Ukraine Partnership Facility voert VNG International wederopbouwprojecten in Oekraïne uit.

In nauwe afstemming met de Oekraïense vereniging van gemeenten heeft VNG International Oekraïense gemeenten in de regio's Kherson en Mikolaiv ondersteund bij het opstellen van lokale herstelplannen. De keuze voor die regio's was op verzoek van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Op basis daarvan zijn concrete projecten uitgevoerd

en de volgende resultaten bereikt:

- 500 inwoners van Beryslav zijn weer aangesloten op het communicatienetwerk
- 2350 inwoners van Vysokopillia hebben betere toegang gekregen tot o.a. medische en educatieve voorzieningen dankzij het herstel van het transportnetwerk tussen verschillende dorpen
- 10.000 inwoners van Ochakiv hebben weer toegang tot afvalinzameling nadat de schade aan de afvalverwerkingsdienst is hersteld

Onlangs is dit project uitgebreid naar gemeenten in het noordoosten van Oekraïne.

Met additionele financiering van het Ukraine Partnership Facility voeren we een project uit voor het herstel van de watervoorziening in het gebied dicht bij de frontlinie.

- Na afloop van het project in 2025 zullen de inwoners van 4 gemeenten in de regio Kherson weer toegang hebben tot de watervoorziening. Waar mogelijk draait de herstelde watervoorziening op energieneutrale bronnen waardoor de regio, ook zolang de oorlog duurt, meer zelfvoorzienend is.

Voor de start van de oorlog onderging Oekraïne een proces van decentralisatie; gemeenten werden gefuseerd om genoeg slagkracht te hebben om taken en dienstverlening op een goede manier te kunnen uitvoeren. De eerste resultaten daarvan leken erg positief, maar wel fragiel: een langdurige ondersteuning van gemeenten is nodig om te zorgen dat zij echt op basis van behoeften van inwoners hun dienstverlening kunnen inregelen en hun eigen ontwikkelingsvisie kunnen opstellen. Sinds de oorlog is dit proces ernstig verstoord. Tegelijkertijd zien we dat de centrale overheid naar de gemeenten kijkt voor het wederopbouw proces.

Figuur 1: Oekraïense gemeenten met wie VNG International momenteel samenwerkt

Dat is voor VNG International aanleiding geweest om gemeenten te ondersteunen bij het opstellen van hun lokale herstelplannen en bij het trainen op projectmanagement capaciteiten. De grote (infrastructurele) wederopbouwprojecten vragen veel van de Oekraïense gemeenten: van aanbesteding tot uitvoering en monitoring, en met oog voor de behoeften en betrokkenheid van inwoners.

De VNG vraagt uw aandacht voor de volgende punten:

- Kijk vanuit een middellange visie naar de ondersteuning aan Oekraïne en investeer in wederopbouw
- Werk samen met gemeenten in Oekraïne
- Maak gebruik van kennis vanuit Nederlandse gemeenten

Kijk vanuit een middellange visie naar de ondersteuning aan Oekraïne en investeer in wederopbouw

Hoewel de urgente noden evident zijn, met name in de gebieden dicht bij de frontlinie, is het ook van belang om te kijken hoe noodhulp kan bijdragen aan het proces richting herstel en wederopbouw.

Wederopbouw zorgt dat een (lokale) samenleving en economie zoveel mogelijk overeind blijft. Hierdoor houden inwoners toekomstperspectief en blijven de

leefomstandigheden zodanig dat zij niet hoeven te vluchten naar het buitenland. Ook voor gevluchte Oekraïners biedt een functionerende (lokale) gemeenschap meer mogelijkheden om op termijn terug te keren naar huis. Daarom is het belangrijk om ook tijdens de duur van de oorlog na te denken over duurzaam herstel van de Oekraïense samenleving en economie.

Werk samen met gemeenten in Oekraïne

Gemeenten spelen een cruciale rol in de wederopbouw van de Oekraïense samenleving. Zij weten als geen ander waar de Oekraïense inwoners behoeften aan hebben en zijn, mits hun capaciteit het toelaat, in staat een gehele lokale gemeenschap te faciliteren bij duurzame wederopbouw. Vanuit het werkveld signaleren wij dat het juist aan die capaciteit vaak ontbreekt terwijl de nood aan gemeentelijke basisvoorzieningen, van watervoorziening, tot afvalverwerking en mobiliteit, hoog is.

Naast het bieden van acute hulp, is het daarom ook belangrijk om financieel te investeren in duurzame wederopbouwinitiatieven, waarbij Oekraïense gemeenten een sleutelpositie kunnen vervullen. Door Oekraïense gemeenten als startpunt te nemen van wederopbouw zijn wederopbouwinitiatieven goed afgestemd op de lokale behoeften, kunnen gemeenten vanuit hun rol als eerste overheid een groot aantal inwoners bedienen en worden investeringen effectief ingezet.

Maak gebruik van kennis en expertise vanuit Nederlandse gemeenten

Vanuit Nederland en Nederlandse gemeenten is er een grote betrokkenheid met Oekraïense gemeenschappen die getroffen zijn door de oorlog. Via VNG International dragen Nederlandse gemeenten met financiële donaties, kennis en expertise bij aan de wederopbouw van Nederlandse gemeenten. Tegelijkertijd leren Nederlandse gemeenten van Oekraïense gemeenten hoe je inwoners voorbereidt en van dienst bent in een noodsituatie. Investeren in gemeentelijke wederopbouw, waar VNG International een faciliterende rol in kan spelen, zorgt daardoor voor kennisuitwisseling waar zowel Oekraïense als Nederlandse gemeenten profijt van hebben.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Tetiana van Waveren, projectmanager Oekraïne, via tetiana.vanwaveren@vng.nl.